

[Lenger]

Som hr. Jes Lunde sagde, vil jeg gerne sige noget nærmere om lovforslag nr. L 8, forslag til lov om ændring af lov om køb på kredit. Kreditkøbsloven har jo aldrig været tænkt som et redskab i regeringens økonomiske politik. Helt tilbage fra den allerførste rigsdagsdebat om afbetalingsloven, som den hed dengang – det var i 1896 – fremgik det helt klart, at formålet med loven var at beskytte den svage part i et handelsforhold, og det antog man med rette var køberen. Det har altid været det bærende hensyn i kreditkøbsloven, også i de ændringer, der kom ind i den for fire år siden. At loven så to gange tidligere har været anvendt i den økonomiske politik, er en anden sag, og de to tilfælde er i øvrigt i sig selv ganske interessante set i relation til regeringens forslag her i dag.

Første gang var i 1954, men da gjorde man ikke, som regeringen nu foreslår; i stedet indførte man differentierede satser i en periode på tre år, hvor den minimale udbetaling på f.eks. personbiler, motorcykler og knallerter var 40 pct., medens den var 25 pct. for alle andre varer, og det er en konstruktion, som vi i øvrigt også kender fra andre lande, og som der er en vis fornuft i.

Anden gang man anvendte kreditkøbsloven i den økonomiske politik, var i 1966, hvor udbetalingskravet blev hævet fra 15 pct. til de 20 pct., som vi har i dag. Og det interessante ved den vedtagelse var, at Det Konservative Folkeparti ikke kunne medvirke til at gennemføre loven, og det er nok så interessant, hvordan Det Konservative Folkeparti begrundede den stillingtagen. Man siger i sin mindretalsudtalelse:

»Mindretallet mener, at lovforslaget, hvis det overhovedet har nogen forbrugsbegrænsende virkning, rummer en risiko for at ramme handelen med visse danske produkter som radio, fjernsyn og køleskabe, hvor den danske industri i forvejen arbejder under afsætningsvanskeligheder.«

Det var, hvad de konservative sagde, sidste gang man anvendte kreditkøbsloven på denne måde, og det sagde de måske med en vis ret.

Set ud fra en isoleret kreditkøbslovsbetragtning kan der være meget fornuftigt i at stramme reglerne for kreditkøb; selv om kreditkøb er den eneste løsning for nogle, f.eks. unge mennesker, der skal etablere sig, er det sjældent en god løsning. Set ud fra den en-

kelte virksomheds betragtning er det farligt om end fristende at basere sin omsætning på kreditkøb. Det gør den sårbar, og det er formentlig den sårbarhed, som de konservative tænkte på i 1966. Jeg kunne godt forestille mig, at et lovforslag som L 8 ville være et problem for f.eks. Bang & Olufsen.

Problemet er, at man så at sige har produceret forud, har baseret sine udvidelser og sin medarbejderstab på et forbrugsniveau, der ligger forud for forbrugsmulighederne og altså derfor er kunstigt. Den dag, forbrugsmuligheden skal indhente forbruget, bliver der et hul, der kan være et ganske alvorligt problem. Hvor usundt det end er at producere på baggrund af et forbrug på forskud, er der problemer, hvis muligheden for kreditkøb forringes, og især hvis den forringes hurtigt.

Set ud fra den enkelte købers situation er det en alvorlig fristelse, når kreditmulighederne er for gode; man falder let for fristelsen, tanken er snublende nær: når jeg nu alligevel skal spare 400 kr. op om måneden til min video, hvorfor så ikke gå ned og hente den med det samme? Men så er det, man er blevet slave af sin gæld, nødt til at tjene mere og mere, og når man har betalt sin gæld, bliver der let plads i budgettet til en ny fristelse, til et nyt månedligt afdrag til afløsning for det gamle. Når der så oven i købet er en risiko for, at forbrugsgodet, den vare, man hentede 3 år tidligere, efterhånden er slidt op eller afløst af en endnu mere avanceret model, som reklamerne fortæller at man absolut må have, ja, så er man på den igen, for man kan ikke spare op til udskiftningen, mens man betaler af på den gamle. Det er skruen uden ende.

Derfor kan der være god fornuft i at se nærmere på kreditkulturen. Den er stærkt vanedannende, den er usund for den enkelte og for samfundet, som er nødt til at producere mere og mere, forbruge mere og mere og så at sige tvinge den enkelte til at se mere på den materielle fremgang end på den kvalitative. Forbrugersamfundet sidder på den måde fast i en klemme, fordi det har baseret sig på, at folk bruger mere, end de tjener, hvilket i sig selv er usympatisk, men altså også giver problemer i det øjeblik, man forsøger at bremse op.

Men dette forslag drejer sig jo ikke primært om kreditkulturen, men om regeringens